

Újabb világháborús film az Oscarért

2012 január 25. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Közeleg az Oscar-díj-kiosztó. A legjobb idegen nyelv? filmek versenyében az idén egy igen figyelemre méltó történelmi film is ringbe száll. A világhír? lengyel rendez?, Agnieszka Holland ismét a világháború poklába viszi el a néz?t, és ahogy nem el?ször pályafutása során, most is egy szokatlan történet elmesélésével teszi mindezt.

In Darkness (eredeti cím: W ciemnosci) a film címe. Sötétben. Több szempontból is. Nem csupán arról van szó, hogy sötét b?nökkel terhes korba kalauzolja néz?it Holland kamerája, hanem ténylegesen a sötétség válik a film egyik meghatározó elemévé – illetve két világ, a fent és a lent, a szabadság és a bezártság közötti ellentét bemutatása.

Pozitív jellemfejl?dés

Lembergben
járunk. A város ma Lviv néven egy darabka emlékzuga a Monarchia eleganciájának, ahol a világégés el?tt vallásilag és etnikailag is sokszín?, kulturálisan pezsg? élet folyt. Itt él a monumentális filmalkotás f?szerepl?je, Poldek. Katolikus és lengyel (a kett? persze akkor és ott ugyanazt jelentette), nem mellesleg elég sötét jellemnek t?nik els? ránézésre. Piti tolvaj, egyébként pedig a csatornát karbantartó munkások nem éppen kifinomult életét éli – munkája és a „fusizás” szerencsésen egészítik ki egymást, hiszen a lopott szajrét könny? elrejteni a föld alatti csatornarendszer útveszt?iben.

Amikor minden rosszra fordul, h?sünk élete is váratlan fordulatot vesz. Új oldaláról mutatkozik be: a csatornába menekíti az üldözött zsidókat. Persze el?ször anyagi érdekek mozgatják, de nem Poldek az els? olyan h?s a lassan önálló m?fajként kezelhet? holokausztfilmek sorában, akit kezdetben nem makulátlan célok vagy bels? erkölcsi parancsok mozgattak. Elég csak
Schindlert
említeni, ha közismert nevet szeretnénk felhozni példaként.

H?sünk új oldaláról mutatkozik be: a csatornába menekíti az üldözött zsidókat

Értelem vagy érzelem?

A f?szerepl?t megformáló Robert Wieckiewicz remek választás volt a szerepre: korábban többször is volt alkalma már bizonyítania különböz? lengyel filmekben, hogy jó érzéke van a simlis szerepl?k megformálásához, ám képes a többréteg? karakterek eljátszására is. A nemzetközi koprodukcióban készült filmet eddig alapvet?en jól fogadta a kritika, bár olvasható olyan vélemény is, hogy talán kicsit túl érzelmesre sikerült a film, és kevésbé képes visszaadni a széls?séges helyzetre adható lelki reakciók sokféleségét úgy, ahogy azt Holland bizonyos munkáival korábban tette.

A kérdés az: magával ragadjon, vagy igyekezzen a távolság megtartására is ösztönözni
a sötét történelmi korszakokról forgatott film

A kérdés nem csak esztétikai, legalábbis nehéz szétválasztani a m?fajba tartozó filmek tetszeni akarását vagy látványos megvalósítását attól a kérdést?l, hogy vajon a néz? értelmét vagy az érzelmeit kell els?sorban a hasonló témát feldolgozó alkotásoknak megragadniuk. Az igényesség és a m?gond ebben az esetben nem feltétlenül elég. Másképpen mondva, a kérdés az: magával ragadjon, vagy igyekezzen a távolság megtartására is ösztönözni a sötét történelmi korszakokról forgatott film, hiszen annak ellenére, hogy a történet fordulatos – és van valóságalapja, például Holland filmje esetében is –, nem mesét, nem pusztán fordulatos sztorit nézünk. Hogy a kérdés mennyire nem bagatell, jól példázza, hogy a közönség és a kritika is hajlamos a holokausztfilmek vagy a tágabb értelemben vett világháborús filmek ürügyén er?s véleményeket és vádakat megfogalmazni és utólag kikezdeni egy-egy m? hitelét – joggal vagy alaptalanul.

Az utóbbi évek során ennek egyik példája volt az a vita, amelynek a lángja Lengyelországban csapott magasra, és amely A zongorista cím?, nagy siker? Polanski-film kapcsán robbant ki. A polémiának Agata Tuszynska könyve volt a kiváltó oka. Tuszynska Wiera Gran zsidó énekesn? életét dolgozta fel, aki a 30-as évek Varsójában kezdte pályafutását az éjszakai életben. A könny? m?fajokban ismertté vált diz?zt megvádolták azzal, hogy kollaborált a nácikkal, amit ? következetesen tagadott, miközben többször is úgy nyilatkozott, hogy Wladyslaw Szpilman, vagyis A zongorista cím? film h?se, akit viszonylag közelr?l ismert az éjszakából, korántsem volt az a pozitív személyiség,

ahogy Polanski megörökítette a filmvásznon.

Megújul a zsáner

A lengyelek persze nem mostanában kezdték a múlt mozgóképes feldolgozását. Nem csak a helyszínek hasonlósága miatt, de fontos el?zményként említhet? Wajda örökbecs? Csatornája, és Holland életm?vében is kiemelt szerep jutott a világháborús történések elbeszélésének (lásd keretes írásunkat). Mostani filmje azonban még inkább párhuzamba állítható azokkal az utóbbi években készült filmekkel, melyek a világháborús vagy holokauszt témájú zsánereket értelmezik újra – akár a formai megvalósítás, akár a témaválasztás szempontjából. Ha nem is olyan elrugaszkodott példája ennek az irányvonalnak, mint a Becstelen brigantyk, a Daniel Craig f?szereplésével készült Ellenállók (Defiance) például szintén új néz?pontból közelíti meg az eseményeket azzal, hogy a harcot felvev? zsidókat mutatja be a sorsukat elfogadó áldozatok helyett. És hogy valami egészen biztosan változik, jól jelzi a The Way Back cím? film sorsa és fogadtatása is. A Gulág-témájú film – mely egyúttal egy hihetetlen szökéstörténet is – alkotóinak bizonyos ellenállást le kellett küzdeniük ahhoz, hogy munkájuk megvalósulhasson, ami mutatja, még korántsem övezi az a figyelem a kommunizmus rémtetteit feldolgozó alkotásokat, mint ami kijárna a komor témának, a film pozitív fogadtatása pedig arról árulkodik, hogy ez a mell?zöttség végül a néz?i kíváncsiság felkeltése terén mégis megtérült. Kérdés, az idén a zs?ritagok mennyire lesznek kihegyezve a szokatlan világháborús történetekre.

Agnieszka Holland 1948-ban született Varsóban. A prágai FEMU-n végezte filmes tanulmányait. Visszatérve Lengyelországba dolgozott asszisztensként Krzysztof Zanussi mellett, valamint tagja volt az Andrzej Wajda vezette „X” elnevezés? filmes csoportnak. Els? jelent?sebb filmje a Vidéki színészek volt 1978-ban. A hadiállapot kihirdetése el?tt emigrált Franciaországba 1981-ben. Egyik legismertebb és legtöbbre értékelt filmje az Európa, Európa (1990). A film Solomon Perel életrajzán alapul, aki kamaszként Németországból Lengyelországba menekült a Kristályéjszaka után, majd számos viszontagságot követ?en sikeresen elhiteti magáról, hogy német, és ezáltal a Hitlerjugend kötelékében találja magát. A szintén világhír? lengyel rendez?, Krzysztof Kie?lowski közismert Három szín trilógiájának els? darabját (Kék) Hollanddal együtt írta. Kés?bbi fontosabb filmjei: Olivier, Olivier (1991), A titkok kertje (1993) vagy a Verlaine és Rimbaud szenvedélyes viszonyát feldolgozó Teljes napfogyatkozás (1995), ami többek között Leonardo DiCaprio alakítása miatt is emlékezetes. Holland elvállalta a komoly kritikusi visszhangot kiváltott Drót cím? sorozat 8. részének rendezését is. Nevéhez f?z?dik az elhíresült hegyi betyár, Jánošík kalandjainak filmre vitele is 2009-ben.

mno.hu - **Szathmáry István Pál**

Ajánló